

Deel van presentatie Anne-Marie Raat, vertrouwensart Veilig Thuis Utrecht

Het is deze maand ook een jaar geleden dat er een beweging ontstond om seksueel geweld aan te kaarten, # Me Too. Me too was bedoeld voor iedereen die misbruik mee maakte, maar vanuit de privé sfeer werden er weinig namen genoemd door slachtoffers. Het debat wordt vrijwel volledig door bekende mensen gevoerd over misbruik door mensen op de werkvloer en niet in de privé sfeer. Daarvoor zijn de schaamte en het stigma kennelijk te groot. Een met # Me too vergelijkbare campagne over geweld in gezinnen zal denk ik niet van de grond komen. Daarom immers zitten wij nu hier.. En als er bij de betrokkenen al zoveel schaamte en angst heerst om een verhaal te vertellen hoe lastig is het dan voor ons als leerkrachten, maatschappelijk werkers, JGZ werkers, onderzoekers en hulpverleners om zicht te krijgen op patronen van geweld, de veiligheid en de ontwikkelingskansen? Heel ingewikkeld en vaak misleidend. Waar we dan iets aan hebben, behalve aan ervaring, goede voorbeelden en protocollen, zijn de wetenschap en de wet. Daarover nu meer, te beginnen met negen feiten uit wetenschappelijk onderzoek :

1-**Nu niet zwanger.nl** is een bewezen effectief programma dat kwetsbare potentiële ouders, mannen en vrouwen om de regie te nemen over hun kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Het is bezig met een landelijke uitrol in het kader van het programma **Kansrijke Start**.

2-bij één op de drie stellen begint partnergeweld tijdens de zwangerschap. Dit betekent dat verloskundigen, gynaecologen, kraamzorg en jeugdgezondheidszorg en wijkteams hier hun kans hebben om te signaleren en hulp in te zetten. Er zijn namelijk bewezen effectieve interventies, zoals Voorzorg, die ook op langere termijn (20 jaar) een afname geven van kindermishandeling en verwaarlozing. Investeren in hulp tijdens de zwangerschap en de eerste vier levensjaren betaalt zich zeven keer terug berekende de econoom en Nobel prijswinnaar James Heckman.

3-het als ouder zelf doorgemaakt hebben van emotionele en fysieke verwaarlozing en huiselijk geweld is een van de grootste risicofactoren voor het later plegen van geweld. Dit werkt door tot in de late volwassenheid en is ook een van de risicofactoren die we zien bij ouderen mishandeling. In de workshop intergenerationele overdracht hebt u meer gehoord. Vragen we hier altijd naar? Hoe uitgebreid nemen we een biografie af in ons gesprek met gezinsleden? En zouden we een zelfde veiligheids- checklist kunnen gebruiken?

4-als er geweld in de partnerrelatie is wordt in de helft van de gezinnen ook (fysiek) geweld tegen de kinderen gebruikt en worden kinderen verwaarloosd. De helft van de moeders die slachtoffer zijn gebruikt geweld tegen hun kinderen. Vragen wij daar altijd naar bij die moeders en kinderen?

5-als er weinig kind-signalen zijn zegt dat niets over de ernst van het doorgemaakte geweld. En zijn er werkelijk zo weinig kind-signalen? ook als we diepgaander onderzoek doen met vragen- en scorelijsten en observaties van kind en de interactie met de ouder? We weten daar onvoldoende van omdat we op dit moment de capaciteit niet hebben voor dergelijk vervolgonderzoek.

6- er is een gender verschil bij jongeren die als kind getuige van geweld waren: als de plegger alleen een man was worden in een partnerrelatie de jongens plegger en meisjes slachtoffer. Als de plegger (ook) vrouw was worden jongens behalve plegger ook slachtoffer en meisjes behalve slachtoffer ook

pleger. Dus screening bij kinderen die getuige waren van huiselijk geweld en gerichte interventie kan effectief zijn.

7-slachtoffers van huiselijk geweld die zelf psychische agressie vertonen hebben een grotere kans op herhaling van fysiek en psychisch partnergeweld. Dit betekent dat hier een kans ligt om slachtoffers weerbaarder te maken en om een behandeling op maat voor het gezin op te stellen.

8-plegers van huiselijk geweld vallen –ook na behandeling- bijna altijd terug in hun oude gedrag, omdat er in zeker de helft nog sprake is van een alcohol- en of drugs verslaving, vooral cocaïne en cannabis die niet wordt aangepakt. Er is nog te weinig bekend over het nut van behandelingen die worden ingezet zoals de Waag en partner relatie therapie. Voor effectieve interventies zoals Parent Child Interaction Therapy en bepaalde vormen van gedragstherapie zijn lange wachtlijsten. Kunnen we de door ons verwezen kinderen en ouders misschien voorrang geven? Kunnen we nadenken over andere vormen zoals psychische hulp op school (Place2Be in VK)

9-gezinnen die gemeld zijn bij een instantie als Veilig Thuis bij wie **geen** bevestiging van de gemelde zorg kon worden vastgesteld vormen toch een risicogroep voor mishandeling en verwaarlozing en worden opvallend vaak terug gemeld. Er zouden meer mogelijkheden moeten komen om deze gezinnen toch hulp te bieden.

Dan nu de wet en specifiek het Kinderrechtenverdrag. **Artikel 3: Belang van het kind** *Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.*

In een reactie op een artikel in Trouw deze zomer over het recht van ouders om hun kind al dan niet te vaccineren schrijft Jan Willems, oud hoogleraar Kinderrechten: *de schrijvers zijn van mening dat de overheid in die vrijheden niet mag ingrijpen simpelweg omdat de overheid de **persoonlijke levenssfeer** moet eerbiedigen. De overheid heeft echter als eerste taak de persoonlijke levenssfeer van haar meest kwetsbare burgers te beschermen, die van jonge kinderen voorop. De vrijheden waar de schrijvers op wijzen dienen dan ook gezien te worden als privileges die als achterhaald moeten worden beschouwd als we uitgaan van de taak van de overheid om de gezondheid en ontwikkelingskansen van kinderen voorop te stellen. Veel ouderlijke privileges vinden wij nog steeds vanzelfsprekend maar in het licht van diverse bepalingen in het Kinderrechten verdrag zou daar paal en perk aan gesteld moeten worden. Wat te denken van het privilege om onvoorbereid aan het ouderschap te beginnen, omdat men toch automatisch gezag over het kind krijgt. .. Ook worden ouders nog steeds relatief mild gestraft voor ernstige misdrijven tegen het kind. Hoewel er in sommige landen aan die privileges wordt gewerkt is er in Nederland nog een lange weg te gaan.* In dit licht wil ik ook iets zeggen over **Artikel 12: Mening van het kind**, ook daar was een workshop over.

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten **in alle aangelegenheden die het kind betreffen**, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord **in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft..**

Spreken we het kind en herhaaldelijk, en betrekken we de kinderen ook als we adviezen geven en monitoren? Uit o.a. analyse van calamiteiten blijkt keer op keer dat het verhaal en de boodschap van het kind ons vaak niet bereiken. Ouders en hun advocaten verhinderen steeds vaker het zicht op de kinderen. Wij zouden de advocaat voor het kind moeten zijn, direct of via initiatieven zoals een bijzonder curator.